

Fredningsnævnet for Nordjylland, nordlig del,

Badehusvej 17, 9000 Aalborg,

Telefon 9968 8461,

Mail: nordjyllandnord@fredningsnaevn.dk

Fredningsnævnet for Nordjylland, nordlig del afholdt den 5. juli 2017 kl. 10.00 offentligt møde i Lendum Borger- og Forsamlingshus vedrørende:

FN-NJN-23 -2017: Forslag til fredning af arealer ved Skærum Ådal.

Der blev fremlagt:

1. Fredningsforslag modtaget af fredningsnævnet den 20. april 2017,
2. Bekendtgørelse i Statstidende for den 18. maj 2017,
3. Liste over lodsejere og interesserede.

Nævnet var mødt ved formanden, dommer Niels Bjerre og det ministerielt udpegede medlem Tage Leegaard.

For Miljøstyrelsen, København mødte Else Marie Stamphøj,

For Frederikshavn Kommune mødte Marianne Kristiansen,

For Danmarks Naturfredningsforening mødte Henrik Jørgensen og Eigil Torp Olesen,

For Dansk Botanisk Forening mødte Flemming Thorning-Lund,

Som interesserede mødte advokat Lars Fogh og Allan Olesen fra LandboNord.

Følgende lodsejere var mødt:

- Poul Erik Jensen og Jonna Jensen,
- Peter Tegllund,
- Frederikshavn Kommune ved Marianne Kristiansen,
- Kjeld Beck Hansen,
- Jørgen Jensen,
- Christian Fabricius Mølvang ved Per Larsen og Emil Yde Larsen,
- Anders Christian Rødkjær,
- Jytte Johansen Hviid og Erik Andersen,
- Helmer Frederik Arvidson,
- Kaj Zakarias Petersen og Alice Pedersen,
- John Ole Jensen,
- Allan Madsen, der tillige mødte for Gertrud Lundstrøm,

oooOooo

Nævnsformanden bød velkommen og præsenterede fredningsnævnet, hvis to kommunalt udpegede medlemmer desværre ikke var mødt. Han redegjorde kort for indkaldelsen til mødet og oplyste om muligheden for at fremkomme med bemærkninger til fredningsforslaget dels under mødet i dag, dels senere ved skriftlige indlæg til nævnet inden for 2 måneder regnet fra i dag. Nævnet vil dog behandle også senere indkomne bemærkninger. Der vil senere blive indkaldt til besigtigelse af de arealer, der foreslås fredede.

Herudover redegjorde formanden for retsvirkningerne af det fremsatte fredningsforslag, herunder mulighederne for at søge dispensation fra fredningsforslaget. Derudover oplyste han om, at der under forslagens behandling vil kunne ske ændringer i det nu fremsatte forslag. Endelig oplyste han om, hvordan eventuelle erstatningskrav vil blive behandlet samt om mulige klageadgange.

Afgørelser om stillingtagen til fredningsforslaget og eventuelle erstatningskrav vil blive fremsendt til lodsejere og interesserede parter.

Referat af mødet vil blive lagt ud på fredningsnævnets hjemmeside, ligesom referatet vil blive fremsendt til sagsrejser, de relevante myndigheder og lodsejerne.

oooOooo

Danmarks Naturfredningsforening, København, v/ Henrik Jørgensen oplyste generelt om formålene med fredninger set i relation til andre regelsæt om naturbeskyttelse. Fredning er bredere end disse andre regelsæt og skal beskytte hele sammenhængende landskaber. Fredninger er til for at sikre naturen for eftertiden. Med "Handlingsplan for fredning i 2013" blev det prioriteret at sikre større sammenhængende naturområder, større uforstyrrede landskaber og de unikke perler.

Om det konkrete fredningsforslag oplyste han, at anledningen er en henvendelse til Danmarks Naturfredningsforening, der rejser ca. 6-7 sager om året. Fredningsnævnet kan vælge at gennemføre forslaget helt eller delvist eller at afvise det.

Der er i dette fredningsforslag ikke bestemmelser om at etablere stier i området. Fredningsforslaget drejer sig alene om at sikre den særlige natur på stedet. Det er vigtigt at skabe grundlag for naturpleje af arealerne, der er under tilgroning. Hvis forslaget gennemføres, får naturplejemyndigheden - her kommunen – ret til at foretage naturpleje uden omkostninger for lodsejerne. Den væsentligste del af fredningsarealet er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3.

Området ligger i den højtliggende del af Vendsyssel, hvor isen i istiden var tykkest. Da isen forsvandt, hævede landskabet sig en del, i dag lidt over 50 m. Arealerne har på grund af deres udformning kun haft minimal landbrugsmæssig interesse. Derfor er en del af arealerne sprunget i

skov og krat. Dette er begrundelsen for forslaget, da bestemmelsen i naturbeskyttelseslovens § 3 ikke sikrer ret til pleje. Der blev i 1995 registreret en del hedearealer, men heden er stort set forsvundet i mellemtiden. Områder kan være groet ud af § 3- beskyttelsen, især skov-og kratområder. Selve dalbunden er endnu mest åben, men hvis der ikke etableres pleje, vil hele landskabet lukke sig, og den artsrige, lyskrævende flora vil forsvinde.

Skærum Å er indenfor området for fredningsforslaget et ureguleret vandløb, hvor vandløbet kun på en mindre strækning frem mod Sludstrup Bro er blevet rettet ud. Dette ses blandt andet på figur 4 i fredningsforslaget, der tillige med figur 5 og 6 viser udviklingen i området med megen tilgroning.

Orkideen "Hvid Sækspore", der ses på figur 2, blev fundet i ådalen i 1988, og et enkelt område rummede Danmarks bestand af arten. Der blev derfor i samarbejde mellem lodsejeren og Nordjyllands Amt foretaget naturpleje med rydninger på de steder, hvor orkideen voksede. Det drejede sig om 3 områder, hvor i alt 72 blomstrende orkideer blev registreret. Efter nogle gennemførte plejeforanstaltninger lykkedes det desværre ikke at få fortsat naturplejen i form af afgræsning. Da der ikke kom manuel pleje på arealerne, groede områderne igen til. "Hvid Hækspore", men vil med rester i jorden i samarbejde med jordbundssvampe, mykorrhiza (svamperod) og i kraft tilstrækkelige lysforhold have en potentiel mulighed for igen at vokse. Området har imidlertid stor fredningsmæssig betydning, uanset om den pågældende orkide vil begynde at blomstre igen.

Fredningsbestemmelserne blev herefter kort gennemgået:

ad § 1: formålet med fredningsforslaget.

ad § 3: viser at forslaget er en tilstandsfredning, men faktisk med omvendt fortegn. Formuleringen hindrer ikke tilskud til arealerne.

ad § 4: Fodring af vildt vil ikke kunne fortsættes som nu. Ingen af skovene er fredskov og kan derfor ryddes.

ad § 5: bygninger og anlæg er en standardmæssig formulering i fredningsforslag.

ad § 6: er tilsvarende standardmæssig. Hegning kan være nødvendig.

ad § 8: der gælder de almindelige regler i naturbeskyttelsesloven om offentlighedens adgang.

ad § 9: Pleje kan foregå ved afgræsning, ved høslæt, ved rydning til lav vegetationshøjde.

ad §10: plejemyndighed og plejeplaner.

ad §11: dispensationsadgang.

Miljøstyrelsen v/ Else Marie Stamphøj oplyste, at Styrelsen anerkender, at der er naturværdier i ådalen og vil derfor ikke modsætte sig fredningen og adgangen til naturpleje. Der bør i fredningsforslaget henvises til plejebekendtgørelsen og "skal-bestemmelser" skal ændres til "kan-bestemmelser". Styrelsen vil gerne hjælpe med formuleringer, således at tilskud til arealerne ikke

forhindres. Bestemmelsen om forbud mod udsætning og fodring af vildt bør begrænses til at omfatte de steder, hvor det vil skade naturværdierne. Styrelsen vil sende skriftligt indlæg om formulering af plejebestemmelser.

Frederikshavn Kommune v/ Marianne Kristiansen bemærkede, at Frederikshavn Kommune er neutral over for, men dog svagt imod forslaget. Ikke på grund af intentionerne bag forslaget, men på baggrund af den betydning, en gennemførelse af forslaget vil få for kommunens økonomi. Naturværdierne anerkendes, og hvis der opstår gode muligheder for tilskud til pleje, kan kommunens holdning ændre sig. Kommunen ser gerne bonusbestemmelser i forhold til naturbeskyttelseslovens § 3 for at forhindre dobbeltbehandling af forslag i kommunalt og fredningsnævns mæssig regi. Der er i området i dag et konkret projekt omkring vandløbet, og fredningsnævnet kan derfor forvente en dispensationsansøgning.

Kommunen er særligt opmærksom på formuleringen om tilladte hegn i fredningen, og overvejer, om den er for snæver i forhold til skovbruget. Kommunen ser gerne bestemmelsen om hegning konkretiseret. Derudover stillede hun spørgsmål vedrørende bekæmpelse af invasive arter. Kommunen vil fremsende et skriftligt indlæg til fredningsnævnet.

Endelig bemærkede hun, at der er foretaget en § 3-registrering af området i 2010. Hun opfordrede lodsejerne til at kontakte kommunen, hvis der er tvivlsspørgsmål omkring § 3-registreringen.

Henrik Jørgensen bemærkede, at forslaget giver mulighed for at opsætte de almindelige vildthege omkring nyplantninger og foryngelser i en 10-årig periode.

Jørgen Jensen oplyste, at der er mere landbrugsdrift i området for fredningsforslaget end vist på fredningskortet. Der er i dag mange forhold, som lodsejerne ikke selv er herre over, såsom kloakeringsforhold.

Henrik Jørgensen tilkendegav, at de landbrugsmæssige arealer er indtegnet korrekt, men han er i tvivl om, hvorvidt dyrkning er sket, efter at §3-registreringen er foretaget.

Kjeld Beck Hansen oplyste, at han har § 3-områder på sin ejendom. Han har etableret 2 søer, som han gerne vil have hegnet ind. Han vil gerne vide, hvilke muligheder, han har for tilskud til naturpleje på områder, der ikke er fredet. Han vil være indstillet på at deltage i pleje af arealerne og vil med i en frivillig aftale, men han er ikke indstillet på fredning. Han vil fremsende et skriftligt indlæg til nævnet.

LandboNord v/ Allan Olesen oplyste, at han udtaler sig helt generelt og ikke på vegne af lodsejerne. I fredningssager kan der være utilsigtede konsekvenser af fredningen, idet mange arealer i omdrift ofte pålægges kommunale restriktioner, når de ligger op til fredede arealer. Det nu fremsatte forslag til fredning har som hovedformål at give adgang til naturpleje og ikke til offentlighedens adgang. Han stiller sig derfor tvivlende over for, om fredningen er nødvendig eller om man kan indgå frivillige aftaler med lodsejerne. Lodsejernes fornemmelse efter en fredning er, at de ikke længere råder over deres egne arealer.

Helmer Frederik Arvidson spurgte Frederikshavn Kommune, om der er erfaring for, hvad det vil koste at vedligeholde de omhandlede arealer. Han er bekymret for, at arealerne under alle omstændigheder vil komme til at fremstå tilgroede, også efter en fredning. Han mener, at det i fredningsbestemmelserne bør stå, at kommunen har pligt og ikke ret til at foretage plejen.

Marianne Kristiansen oplyste, at det nuværende kommunale budget ikke vil blive øget som følge af en eventuel fredning. Der er derfor en risiko for, at der ikke er økonomi til at foretage de nødvendige naturplejeforanstaltninger.

Else Marie Stamphøj oplyste, at Miljøstyrelsen gerne vil hjælpe med at fremme mulighederne for, at lodsejerne kan søge tilskud hjem til at foretage plejeforanstaltninger.

Flemming Thorning-Lund bemærkede, at fredningen bygger på hele landskabsformationen og de mange habitater i området. Kun en fredning vil kunne sikre overlevelse af disse mange vigtige planter.

Per Larsen oplyste, at han som tidligere ejer af Ørnhøj i sin tid har deltaget i optællingen af orkideer. Markeringen af de steder, hvor der var orkideer, havde til følge, at folk gik efter disse steder og foretog opgravning af planterne. Han bor stadig på ejendommen, men Jørgen Jensen er den nuværende ejer af ejendommen. Afgræsning foretages også i dag, men der er kommet regler for hvor mange dyr, der må tage del i afgræsningen. Oprindeligt var der 40 dyreenheder på arealerne, men efter vedtagelse af EU-regler, må der kun ske afgræsning med ca. 12 dyreenheder.

Peter Tegllund spurgte, om kommunen har frivillige aftaler med nogle af lodsejerne, hvor der er foretaget naturpleje med succes.

Marianne Kristiansen var ikke umiddelbart bekendt med et sådant forhold, men vil komme med oplysninger til nævnet herom.

Allan Madsen ville gerne vide, om der i kommunen er fredede områder, der i dag passes, eller om disse arealer ligger hen uden pleje.

Marianne Kristiansen bemærkede, at der foreligger plejeplaner, og kommunen forsøger at få pengene til at række.

Henrik Jørgensen bemærkede, at det er et relevant spørgsmål. I øjeblikket pågår der et projekt, som hedder "Fredningstjek", som er iværksat af Danmarks Naturfredningsforening, hvor frivillige hjælper til med at undersøge, hvordan kommunernes fredede arealer har det, herunder i relation til spørgsmålet om naturpleje.

Lars Fogh spurgte, om der er noget i vejen for at indgå i disse frivillige plejeaftaler?

Marianne Kristiansen oplyste, at der rent juridisk ikke er noget i vejen for det.

Danmarks Naturfredningsforening, Frederikshavn/Læsø afdelingen v/ Eigil Torp Olesen bemærkede med hensyn til pleje af eksisterende fredede arealer, at mange områder er Natura 2000-

områder, hvor der derfor er mulighed for tilskud fra EU til LIFE-projekter. Der er sket ganske meget på andre fredede arealer med denne status. I øvrigt har landsskabsfredninger kun retsvirkninger indenfor fredningsgrænsen. Danmarks Naturfredningsforening ser i dag alle landbrugstilladelser, og han har ikke set afgørelser, hvor en fredning har haft betydning for en kommunal afgørelse, der vedrører tilstødende arealer.

LandboNord v/ Allan Olesen bemærkede, at det er hans opfattelse, at der ved husdyrsager kan være den bekymring hos kommunen, at ammoniak spredes til de fredede arealer. Han er helt sikker på, at dette hensyn ikke kun varetages i relation til Natura 2000-arealer.

Flemming Thorning-Lund tilkendegav, at han ikke har set tilladelser, hvor nærhed til fredet natur har været et argument, der er indgået i kommunens sagsbehandling.

Peter Tegllund ville gerne vide, om der er drænledninger i de omhandlede arealer?

Henrik Jørgensen, at dette ikke er undersøgt, men han kunne ikke se, at der skulle være noget til hinder for vedligeholdelse/ændring af dræn.

Marianne Kristiansen oplyste, at der ikke må ændres til større dimensioner eller foretages flytning af drænledninger uden tilladelse. Hun hæftede sig derudover ved, at Danmarks Naturfredningsforening ser positivt på tilladelse til dræning, hvis dette sker af hensyn til sikring af afgræsning og dyrevelfærd.

Jørgen Jensen oplyste, at han er imod en fredning, men for en frivillig aftale om afgræsning. Allerede nu er der pålagt restriktioner i og med, at forslaget er fremsat. Hvad vil der ske med hensyn til afgræsning, hvis han sælger sin ejendom. Kan en ny ejer da foretage afgræsning? Det bør være en del af fredningsbestemmelserne, som regulerer, hvad der vil ske ved et ejerskifte. Han foreslår en oprensning af vandløbet, da det vil give mulighed for at afvande arealerne.

Marianne Kristiansen oplyste at der er tre muligheder: Man kan ændre regulativet, således at den bestående tilstand er den lovlige tilstand og derfor vil der ikke ske oprensning fremover. Anden mulighed at oprense hele tiden og den tredje mulighed er midt imellem: at finde et kompromis. Hun er i færd med at foretage en revision af Elling Å-opland. Ved Skærum Å er der lagt op til, at der ikke gøres noget på denne strækning, hvilket vil sige, at den nuværende tilstand gøres til den lovlige tilstand. Grødeskæring er nemt, men Skærum Å er blevet meget smal, hvilket gør det vanskeligt at grønne skæring.

Henrik Jørgensen oplyste, at der er adgang for lodsejerne til at gennemføre egen afgræsning som pleje. Et problem vil være at etablere en hegning midt inde i en større hegning.

Eigil Torp Olesen anerkender problematikken ved fremtidigt salg. Spørgsmålet er måske ikke behandlet grundigt nok i forslaget og bør tænkes yderligere igennem.

Else Marie Stamphøj oplyste generelt, at spørgsmål vedrørende plejeforanstaltninger er reguleret i plejebekendtgørelsen. Ved uenighed mellem plejemyndighed og lodsejer kan fredningsnævnet inddrages og nævnets afgørelse kan påklages.

Poul Erik Jensen oplyste, at han har haft en ejendomsmægler til at vurdere ejendommen. Det er ejendomsmæglerens vurdering, at hans ejendom bliver usælgelig, hvis en fredning gennemføres. Et salg kan blive aktuelt om en 3-5 år. Han vil også få problemer med at leje jagen ud.

Peter Tegllund anbefalede, at Danmarks Naturfredningsforening havde haft en dialog med lodsejerne, inden frednings sagen var blevet rejst.

Nævnnsformanden bemærkede, at der måske kommer en præcisering af, i hvilket omfang der må ske fodring af vildt.

Formanden spurgte, om der var interesse for en besigtigelse af arealerne i dag.

Jørgen Jensen tilkendegav, at han ikke interesseret i, at nævnet foretager en besigtigelse.

Nævnnsformanden bemærkede, at nævnet har fastsat en frist på 2 måneder fra i dag med henblik på modtagelse af skriftlige indlæg.

Nævnet vil efter udløbet af ovennævnte frist spørge de enkelte lodsejere, om der ønskes en individuel forhandling, samt en individuel besigtigelse og fremvisning af de berørte arealer.

Nævnnsformanden oplyste, at det er fredningsnævnet, der under hensyn til de formål, der er nævnt i naturbeskyttelseslovens § 1, skal tage stilling til, om der skal gennemføres en fredning. Der kan tænkes en beslutning, der går ud på at afvise fredningsforslaget. En anden mulighed er, at fredningen begrænses eller ændres såvel vedrørende afgrænsning som indholdsmæssigt. En tredje mulighed er, at fredningsforslaget gennemføres som foreslået. Denne afgørelse vil blive truffet, når fredningsnævnet har indsamlet alle relevante oplysninger og afsluttet en høringsrunde blandt de berørte myndigheder og lodsejere.

Der skal i den forbindelse også af medlemmerne af fredningsnævnet foretages en besigtigelse af de arealer, som er berørt af fredningsforslaget, jf. § 6 i forretningsordenen for fredningsnævn.

Sagen blev herefter udsat.

Niels Bjerre.